

NEDERLANDSCHE PHYTOPATHOLOGISCHE (PLANTENZIEKTEN-
KUNDIGE) VEREENIGING.

TIJDSCHRIFT OVER PLANTENZIEKTEN

ONDER REDACTIE VAN

PROF. DR. J. RITZEMA BOS, M. DE KONING,
IR. N. VAN POETEREN EN PROF. DR. H. M. QUANJER.

Twée en Dertigste Jaargang — 9e Aflevering — SEPTEMBER 1926

DE BETEKENIS VAN PISSODES NOTATUS FABR. VOOR ONZEN BOSCHBOUW

DOOR

M. DE KONING

Voor onze naaldhoutbosschen geldt de kleine dennensnuitkever als een van de ergste vijanden en ik heb mij vaak afgevraagd of dit wel juist is gezien.

We weten, dat dit $\pm$ 7 mM. lange snuitkevertje in het voorjaar en het eerste begin van den zomer rondvliegt en aan de onderste takkransen van twee- tot misschien twintig-jarige grove dennen eitjes aflegt, waaruit na een kleine maand larfjes komen, die gangen maken tusschen bast en hout. Om te verpoppen knagen ze een diep, ovaal kommetje in het hout en vullen dit op met houtwolachtig knaagsel. Uit dit kommetje, de zaag, poppewieg, komt in September de nieuwe kever te voorschijn, die tegen den winter een schuilplaats zoekt in schorsreten en in den humus, om het volgend voorjaar weer voor den dag te komen.

De poppewiegen zijn een typisch verschijnsel, waaruit ieder een onmiddellijk het voorkomen van *Pissodes notatus* kan afleiden.

Het weinige knagen, dat de kever doet aan de bast der jonge boomen, is van geen beteekenis. De vreterij der larven is voor de planten echter onherroepelijk dodelijk.

Zoo is men er toe gekomen, den kleinen dennensnuitkever te beschouwen als een van de gevaarlijkste vijanden van onze boschcultuur. Voor ons land althans kan ik dit niet beamen.

Wat zien we voor schade van het insect in onze bosschen?

In jonge grove dennenaanplantingen vanaf twee jaar tot ongeveer manshoog zien we hier en daar tijdens den zomer exemplaren, die geen frissche, glanzende, blauwgroene naalden

hebben. De kleur is grauw, dof matgroen. Tusschen de gezonde planten steken de zieke boompjes reeds af wanneer de ziekte zich ternauwernood openbaart. Later worden de jonge planten rood en zijn nog gemakkelijker te herkennen. Zelden of nooit vindt dit ziek worden groepsgewijs plaats, steeds zijn het enkele verspreid staande exemplaren. Verraderlijk, onzichtbaar voortwoekerend, zooals honing- en wortelzwam, is het verschijnsel dus niet. Zoodra men de zieke planten ontdekt, trekt men ze met één of twee man uit, steekt ze desnoods eerst met een schop los, werpt ze op het boschpad en laat ze dan spoedig ophalen en verbranden.

Dit is nu een geval, waarin de kever waarschijnlijk gezonde, goed groeiende planten aantast en deze dan ook doodt. Maar het sporadisch voorkomen dezer planten en het groote gemak, waarmee ze worden ontdekt en onschadelijk gemaakt, is oorzaak dat het verschijnsel niets verontrustends heeft.

Aan menigen jongen den, maar ook aan vele oudere, worden de poppewiegen van *P. notatus* aangetroffen; maar het is een bekend feit, dat de kever bij voorkeur slecht groeiende of zieke exemplaren aantast. Stammen van twintig tot dertig jaar vertoonen soms poppewiegen onder de bast, maar dit zijn altijd boomen, die door dennenscheerders, hoogen grondwaterstand, harden ondergrond, droogte, enz. reeds zoodanig geteisterd waren, dat ze als verloren moesten worden beschouwd. De gangen van *P. notatus* moeten hier worden gelijk gesteld met die van boktorren en verschillende schorskevers, als zijnde van secon-dairen aard.

Ook in jonge aanplantingen, die slecht groeien, kan men op tal van stammetjes poppewiegen vinden, maar de geheele gezondheidstoestand der beplanting, lang voordat de kever toetrad, is er een bewijs van dat *Pissodes* hier geen schade deed, maar eenvoudig afmaakte wat reeds ten doode was opgeschreven.

En, daar, zooals wij hierboven zagen, de aantasting den dood van geen of van slechts enkele gezonde exemplaren ten gevolge heeft, kunnen we alweer niet van een gevaarlijk insect spreken.

Bij den dennenscheerder b.v. is dit anders. Daar zijn de zieke stammen wel degelijk broedplaatsen van een ernstigen vijand der gezonde dennen.

De boschbouwer zal m.i. niet gemakkelijk eene door *Pissodes notatus* vernielde, oorspronkelijk gezonde beplanting te zien krijgen. Hij behoeft heelemaal niet bang te zijn voor dezen kever. Waar deze primair optreedt, kan hij hieraan onmiddellijk een

einde maken. Waar hij secundair optreedt, zal hij zien dat er weinig gezonde planten door sneuvelen. Bovendien heeft hij in den grooten bonten specht een helper, die het insect reeds bemerkt, lang voordat de beheerder dit aan de kleur der dennennaalden kan zien.

Slecht groeiende dennenbeplantingen kunnen door *P. notatus* worden beschadigd, en dus ook goed groeiende, die door droogte ziek geworden zijn. Dergelijke jonge dennen herstellen zich niet meer. Is het dan erg, dat de kleine dennensnuitkever het proces verhaast?

De boschbeheerder zal er in den regel niet lang over treuren, wanneer de natuur zelf een einde maakt aan het leven van een misgeboorte, die haar ontstaan aan zijne onkunde of die van zijn voorganger te danken heeft. Hij kan dan met toepassing zijner later opgedane ervaringen opnieuw beginnen en haalt het nieuwe bosch er door, zoodat na 25 jaren (en wat beteekent dit in den boschbouw?) alle leed vergeten is.

Pissodes notatus heeft zijne beruchtheid te danken aan onze eigen misgrepen. Vroeger ging de Nederlandsche boschbouw hard vooruit, wanneer men duizend hectaren dennen in den grond had gestopt en wanneer er tweeduizend waren beplant, was de vooruitgang nog grooter.

Sedert eenige jaren vraagt men niet: „hoeveel hectaren dennen zijn er geplant?” maar: „hoeveel hectaren boschgrond hebben we gewonnen?”

En op boschgrond komt geen *Pissodes notatus* voor, omdat hij niet noemenswaard schade doet aan gezond naalddhout, omdat hij in bosschen uit boomen van uiteenloopenden leeftijd niet voorkomt en, omdat hij geen loofhout aantast.

Pissodes notatus, die voor den oplettenden boschbeheerder niet gevaarlijk kan worden, zal op den duur wel heelemaal uit onze beplantingen verdwijnen.

De meeste onzer boschvijanden uit het rijk der insecten zullen op den achtergrond raken, wanneer overal boschbouw treedt in de plaats van dennenteelt.